

THE COMPANY "DEL c.z." (CZECH REPUBLIC)
NES NOVA DUBNICA sro (SLOVAK REPUBLIC)
UNIVERSITY OF MALAYSIA PAHANG (MALAYSIA)
UNIVERSIDAD NACIONAL AUTÓNOMA DE MÉXICO (MÉXICO)

CURRENT ISSUES OF SCIENCE

MATERIALS OF THE V INTERNATIONAL RESEARCH AND PRACTICAL INTERNET CONFERENCE

April, 29, 2024

Zdar nad Sazavou, 2024

DEL c.z.

DEL c.z. Strojírenská 38, 591 01 Žďár nad Sázavou, CZECH REPUBLIC

Materials of the V International Research and Practical Internet Conference "Current Issues of Science", - 2024.

ISBN 978-966-8796-16-5

Current Issues of Science: Materials of the V International Research and Practical Internet Conference (April, 29, 2024) : collection of abstracts [for the general ed. Ph.D Serhii Onyshchenko]. Zdar nad Sazavou : "DEL c.z.", 2024. 33 p.

The collection includes materials of the V International research and practical internet conference "Current issues of science". The materials of the collection will be useful for researchers, scientists, graduate students, researchers, teachers, students

The author is responsible for the content of the articles and the correctness of the citation.

© **Authors, 2024**

© **DEL c.z., 2024**

CONTENT

BIOLOGICAL SCIENCES. ECOLOGY

- Остапченко Л.В.**
Вплив воєнних дій на тваринний і рослинний світ степової зони України . . . 5

PUBLIC ADMINISTRATION AND ECONOMY

- Бондар Б.Ю., Березанська І.М.**
Мотивація персоналу в установах 8
- Волошин М.І., Березанська І.М.**
Діяльність служби документного забезпечення управлінської діяльності в установі 11

HISTORICAL AND LEGAL SCIENCES

- Марков А.М., Мельничук О.А.**
Советсько-фінські таємні переговори зими-весни 1944 р. 14

PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

- Гнатовська К.С.**
Засоби розвитку дрібної моторики руки в контексті мовленнєвого розвитку дитини 17
- Марущак О.В., Заблоцька В.А., Лиховид Є.С.**
Пленерна практика як засіб розвитку художньо-творчих здібностей майбутніх художників декоративного мистецтва 19
- Онищенко С.В., Старушко Т.І.**
Використання технології модерації при викладанні дисциплін енергетичного циклу 22
- Цуканова Н.М.**
Технології проєктного навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів 25

MODERN TECHNOLOGIES

- Пузікова А.В.**
Розподілені бази даних: організація практичної роботи 28

BASICS OF HEALTH. PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

Демідова О.М., Смирнова-Давлад Н.В., Толстиків І.Р.

Покращення психофізичного стану дітей старшого шкільного віку засобами
спортивних танців 31

BIOLOGICAL SCIENCES. ECOLOGY

**ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ НА ТВАРИННИЙ І РОСЛИННИЙ СВІТ
СТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ**

Остапченко Людмила Володимирівна

Викладач природничих дисциплін

(Дніпровський фаховий педагогічний коледж Комунального закладу вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти «Дніпропетровської обласної ради»)

На півдні України до Чорного та Азовського морів простягається степова зона України. Вона займає майже половину території України. Степ отримує найбільше сонячного проміння і тепла, водночас опадів тут випадає доволі мало, тому через брак опадів тут росте переважно трав'яниста рослинність. Рельєф степової зони України рівнинний, але також утворились яри, балки та горби. Також степ славиться найродючішими ґрунтами – чорноземами. Такі умови сформували унікальний рослинний і тваринний світ даної території.

Рослинний світ степової зони складається переважно з трав'янистих рослин та кущів, лише на півночі зони зустрічаються дерев'янисті рослини. Трав'яниста рослинність представлена такими рослинами, як: адоніс, степові півники, фіалки, ковила, півонія тонколиста, шавлія, конюшина, типчак, стоколос, деревій, полин, кермек, крокус, гіацинт, живтяк та інші. Деревя та кущі трапляються тільки там де є достатньо вологи (на берегах річок і в балках), ростуть тут: терен, шипшина, вишня, калина, верба, карагана кущова, ліщина звичайна, бузина чорна та інші.

Видовий тваринний світ степової зони України досить бідний, але представників кожного виду тварин тут досить багато. Найбільший видовий склад гризунів – тушканчик, ховрах, миші, є також заєць, вовк, лисиця, борсук, козуля, лелека чорний, дрохва, степовий журавель, вужі, степові гадюки.

Унікальним явищем степової зони є формування так званої Української пустелі – Олешківські піски. Утворення Олешківських пісків зумовлене природними процесами та господарською діяльністю людини. Тут можна зустріти унікальні види рослин та рідкісні види тварин. З 2007 по 2010 роки на окремих ділянках цієї території був створений Національний природний парк «Олешківські піски».

Ще одним з унікальних місць є біосферний заповідник Асканія-Нова імені Фрідріха Едуардовича Фальц-Фейна. Асканія-Нова є найстарішим степовим заповідником, входить у перелік семи чудес України та в сотню найвідоміших заповідних територій світу. Тут нараховується більше 500 видів рослин та 3000 видів тварин.

Але, починаючи з 2014 року, а в подальшому після 22 лютого 2022 року рослинний і тваринний світ степової зони України дуже постраждав. На це вплинули бойові дії та окупація деяких територій степу. Таким чином знищені багато видів унікальних рослин та тварин даного регіону. Воєнні дії та окупація

впливають на біорізноманіття степової зони України як прямим так і непрямим чином.

Станом на початок 2024 року близько 2000 тисячі природоохоронних територій України були в окупації або і надалі там залишаються. Воєнні дії на півдні України вирізняються високою інтенсивністю, використанням важкої техніки, застосуванням вибухових речовин по всій лінії фронту, і це наносить велику шкоду ландшафту даної території. Саме степова зона на сході та півдні України зазнала найбільших руйнувань. Ще більшу загрозу для знищення південного степу спричинила руйнація Каховського водосховища. Ці дії спровокували значне зниження рослинності і тваринного різноманіття даного регіону, та посталили під загрозу існування рідкісних видів рослин і тварин.

За даними Екозору починаючи з 24 лютого 2024 року завдана величезна фізична шкода даній території, вчені говорять про скорочення на 7,5% важливих для природи України територій. Багато територій були окуповані, а 19% знаходяться під окупацією і зараз, і таким чином перебувають поза контролем з боку спеціальних органів. Інша територія опинилася на лінії фронту і була пошкоджена внаслідок вибухової зброї та важкої техніки, а якщо вибухова зброя потрапляла у водойми, то завдавала шкоди водним організмам, які страждали від акустичного шоку. Ще однією проблемою стають пожежі, які виникають у місцях обстрілів або вибухів боєприпасів. Станом на кінець жовтня 2023 року пожежі уразили 12 000 км² території країни, 75% з них сталися в межах 30 км від лінії фронту.

Через воєнні дії на території Українського степу за даними екологів назавжди зникло близько 20 видів унікальних рослин та тварин. Ще понад 80 видів тварин під загрозою зникнення через активні бойові дії та окупаційну владу. Серед тих тварин, які найближчим часом можуть зникнути, є – цвіркун *Anadrymadusa retowski*, сармацька шемайя, піщаний сліпак, чорний лелека, степовий орел, євразійська рись, сипуха, їжак довговухий, бурий ведмідь. Та й деякі рідкісні рослини степу також на межі зникнення: горобина кримська, береза *Betyla klokovii*, дикий часник та інші.

Великою проблемою є також знищення лісосмуг. Дерев в степу і так росте не багато, в основному вони зосереджені на півночі, але зараз іде масове знищення деревних рослин важкою технікою, пожежами та самими людьми, тому що подекуди лісосмути є єдиним джерелом дров та матеріалом для будівництва землянок.

Великої шкоди зазнали також природоохоронні території. На даний час російські війська окупували 8 національних заповідників, 12 національних парків. Деякі заповідники знищені на 80%, а деяких уже зовсім не існує. Щодо унікального біосферного заповідника Асканія-Нова, то 24 березня 2022 року працівники повідомили, що подальше збереження природоохоронної й науково-дослідної установи міжнародного значення, якою є заповідник, не може бути забезпечене українською адміністрацією та перебуває під безпосередньою загрозою. На даний час повідомляється, що більшість працівників заповідника

продовжують працювати і доглядають за унікальними колекціями рослин і видами тварин. Зрозуміло, що тваринний світ заповідника перебуває в постійному стресі через вибухи та польоти авіації над заповідником. За деякими даними, частина унікальних тварин була вивезена у невідомому напрямку з території Асканії-Нової.

В окупації знаходиться і національний природний парк «Джиритгацький», і нова влада дозволила на території парку відлов і відстріл диких тварин, рибальство та будівництво.

Ще один національний парк, що перебуває зараз в окупації – це «Великий Луг», на території парку розміщуються російські військові і вони знищують унікальні ландшафти парку, будуючи лінії оборони. Великої шкоди парк зазнав після підризу дамби Каховського водосховища, багато рослин і тварин на межі вимирання через теперішню посуху.

Унікальні Олешківські піски також постраждали через вторгнення російський військ на територію України. Але найбільш загрозливим для них був підризу Каховського водосховища. На території Олешківських пісків існували кілька видів рослин і тварин ендеміків, які більше ніде не зустрічаються. Серед тварин ендеміків це – мишівка степова, емуранчик звичайний та інші.

Нажаль деякі заповідні території з їхнім унікальним тваринним і рослинним світом знищені повністю водою з Каховського водосховища. Станом на 12 червня 2023 року повністю знищено Національний природний парк «Нижньодніпровський» та Чорноморським біосферний заповідник з усіма їхніми мешканцями, загинули також понад 300 тварин в зоопарку «Казкова діброва».

Чи можливо буде відновити унікальний рослинний і тваринний світ східного і південного степу України після закінчення воєнних дій? Так, але частково. За більш ніж 2 роки бойових дій і окупації багато ендеміків на даний час уже зникли, багато знаходяться на межі зникнення. Зрозуміло, що після припинення воєнних дій і повної деокупації почнеться відновлення ландшафтів України. Цей процес буде досить тривалим, адже багато територій є замінованими, знищеними вибухами і пожежами, забруднені хімічними речовинами.

PUBLIC ADMINISTRATION AND ECONOMY

МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В УСТАНОВАХ

Бондар Богдан Юрійович

студент 3 курсу, Сп. 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

Березанська Ірина Михайлівна

кандидат історичних наук, доцент
(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

В сучасному світі бізнесу та управління важливою складовою є мотивація персоналу. Успішна робота будь-якої установи залежить від ефективного і компетентного персоналу, від управлінців, які керують виробничим процесом і керівника-лідера, який вміє мотивувати своїх працівників. Ефективна мотивація персоналу установи є ключовим фактором для досягнення успіху та реалізації поставлених завдань. Забезпечення співробітників стимулами та мотивацією допомагає підвищити їхню продуктивність, залученість та задоволеність роботою, що в свою чергу призводить до покращення якості надання послуг. З огляду на постійні зміни в бізнес-та соціокультурному середовищі, ефективні методи мотивації постійно переглядаються та адаптуються, тому їх вивчення та впровадження залишається актуальною та важливою задачею для установ будь-якого типу.

Мотивація - це сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які змушують людей діяти і визначають їхню поведінку, сприяють зосередженню своєї діяльності на досягненні особистих цілей та цілей організації [2].

Керівники установ повинні застосувати багатовимірний підхід до мотивації працівників, який передбачає матеріальні і нематеріальні стимули для максимального задоволення та продуктивності працівників. Визнання та винагорода працівників є потужними інструментами, які керівництво установи можуть використовувати для мотивації своїх працівників завдяки цьому працівники усвідомлюють, що їх наполегливу працю та зусилля цінують [5].

Матеріальні методи мотивації – це стратегії та підходи до стимулювання працівників за допомогою фінансових та матеріальних винагород. Заробітна плата є одним із стимулюючих факторів для працівників. Періодичний перегляд та підвищення зарплати враховуючи продуктивність праці кожного працівника підтримує мотивацію та ефективність роботи персоналу. Бонусні програми, що встановлюються для досягнення певних цілей або високих результатів роботи, стимулюють працівників до активної діяльності та досягнення поставлених завдань. Надання премій за відзначення особистих досягнень або внеску в успіхи команди відображає визнання та оцінку трудових зусиль співробітників. Фінансові стимули сприяють залученню працівників до досягнення позитивних результатів у своїй діяльності [4].

Кожна установа в міру своїх можливостей вибирає методи матеріальної мотивації. В. Бойченко зазначає, що для матеріального стимулювання персоналу ПАТ КБ «ПриватБанк» використовують заробітну плату співробітників, яка складається із ставки і бонусів; процес винагороди працівників, який спрямований на підвищення ефективності та результативності як працівників, так і банку; надбавки, що виплачуються окремим працівникам банку за високі трудові досягнення, виконання особливо важливих завдань, значну компетентність, вислугу років, матеріальну відповідальність; доплати за виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника, за роботу в надурочний час, за вислугу років, за здійснення керівництва, за виконання обов'язків зі значною відповідальністю [1, с. 171-172].

Для компаній важливо вибрати найефективніший вид бонусів для підвищення мотивації та утримання персоналу. Матеріальні бонуси, такі як заробітна плата, премії, путівки та інші грошові винагороди. Мотиваційні сертифікати можуть бути використані для заохочення та мотивації учнів чи працівників. Бонуси для управлінців та вищих посадових осіб частіше є річними та можуть залежати від результатів бізнесу або індивідуальних досягнень. Соціальні бонуси включають страхування життя та здоров'я, соціальний пакет, матеріальну допомогу та інші соціальні вигоди. Такі види бонусів можуть бути ефективними інструментами для стимулювання та підтримки мотивації у різних сферах життя та бізнесу. Крім того, бонуси сприяють здоровій конкуренції серед працівників, підвищуючи продуктивність і залученість працівників [4].

Крім матеріальної мотивації можна використовувати нематеріальні винагороди, такі як підвищення по службі, перехід в кращий кабінет, вручення сертифікатів тощо. Ці винагороди найбільш популярні на робочому місці, і їх можна ефективно використовувати для мотивації співробітників. Однак комунікація має ключове значення для того, щоб працівники розуміли, чого очікує від них керівництво [3].

Існує низка теорій мотивації, які можна застосовувати для стимулювання продуктивності та задоволеності працівників. Ієрархія потреб Маслоу є однією з таких теорій, яка стверджує, що люди повинні спочатку задовольнити свої фізіологічні потреби, перш ніж вони зможуть прогресувати до потреб вищого рівня, таких як повага чи самореалізація [6].

Двофакторна теорія Герцберга передбачає, що певні фактори, такі як безпека роботи або зарплата, необхідні для запобігання незадоволеності роботою, тоді як інші фактори, зокрема складна робота або визнання, необхідні для сприяння задоволеності роботою. Теорія вказує на дві великі категорії потреб: гігієнічні чинники і мотивуючі чинники. Гігієнічні чинники описують оточення співробітника і запобігають незадоволеності роботою, але їх відсутність може демотивувати. З іншого боку, мотивуючі чинники спонукають співробітників до кращого виконання завдань. Ця теорія показує, що задоволення та незадоволення на роботі можуть бути викликані різними факторами, які не завжди прямо протилежні один одному.

Теорія потреб Макклелланда – це теорія мотивації, яка зосереджується на трьох ключових мотиваторах: потреба в досягненні, потреба у владі та потреба в афіліації. В інституційному середовищі ця теорія може бути застосована шляхом визначення ключових мотиваторів окремих працівників і розробки завдань і стимулів, які відповідають цим мотиваторам. Процесні теорії мотивації також можуть бути корисними в інституційному середовищі. Вони зосереджуються на когнітивних процесах і процесах прийняття рішень, які лежать в основі мотивації, а не на самих конкретних мотиваторах [6].

Таким чином, мотивація та методи стимулювання в управлінні є ключовими для успіху установи. Внутрішня та зовнішня мотивація працівників відіграють важливу роль у забезпеченні продуктивності та ефективності організації. Внутрішня мотивація допомагає працівникам підтримувати високий рівень енергії та інтересу до своєї роботи, незалежно від зовнішніх умов. Зовнішня мотивація слугує засобом винагороди та оцінки результатів роботи працівників, щоб підтримувати їхню вмотивованість та зацікавленість у роботі.

Не менш важливою є матеріальна і нематеріальна мотивація персоналу. Фінансові стимули для працівників є важливим елементом стратегій управління людськими ресурсами і роблять значний внесок у досягнення цілей організації. Нематеріальна мотивація працівників відіграє важливу роль у створенні продуктивних і задоволених команд. Вона ґрунтується на стійких потребах і цінностях працівників і може бути ефективним інструментом мотивації та підтримки ентузіазму до роботи. До важливих аспектів нематеріальної мотивації можна віднести: визнання та похвалу; розвиток та навчання; гнучкість робочого графіку; створення сприятливого робочого середовища; участь у прийнятті рішень; соціальні винагороди.

Джерела та література

1. Бойченко В. С. Особливості мотивації персоналу в фінансовій установі (на прикладі ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК». Економічний вісник Донбасу. 2014. №3(37). С. 171-174.

2. Колот А. М., Цимбалюк С. О. Мотивація персоналу: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2009. 334 с.

3. Мотивація співробітників: значення, види, прийоми. URL: <https://www.oschadbank.ua/blog/motyvaciya-spivrobitnykiv-znachennyavydy-pryyomy> (дата звернення: 06.03.2024).

4. Як мотивувати своїх працівників: побудова команди-переможця. URL: <https://www.doola.com/uk/blog/how-to-motivate-your-employees/> (дата звернення: 05.03.2024).

5. Як підвищити мотивацію працівників шляхом покращення умов праці. URL: <https://clevercontrol.com/uk/how-to-boost-employee/> (дата звернення: 29.02.2024).

6. 8+ ефективних стратегій мотивації співробітників | Повний посібник, який потрібно знати у 2024 році. URL: <https://ahaslides.com/uk/blog/employee-motivation-strategies/> (дата звернення: 29.02.2024).

ДІЯЛЬНІСТЬ СЛУЖБИ ДОКУМЕНТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УСТАНОВІ

Волошин Максим Ігорович

студент 2 курсу, Сп. 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

Березанська Ірина Михайлівна

кандидат історичних наук, доцент
(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

Служба управління документацією (служба діловодства) є важливою ланкою, яка відповідає за реєстрацію, облік, організацію документообігу службових документів в установі. Працівники служби управління документацією мають бути забезпечені належними умовами праці. Умови праці – це фактори виробничого середовища, які впливають на здоров'я і працездатність людини під час виконання роботи. Належні умови праці включають створення комфортного освітлення, необхідної чистоти, дотримання вологого режиму, температури та належних умов праці, усунення робочого шуму [3].

Основним завданням служби документаційного забезпечення управління є дотримання єдиної процедури роботи з документами в установі відповідно до чинних нормативних документів, вдосконалюючи форми і методи роботи з документами враховуючи автоматизацію управлінських процесів.

На основні функції служб діловодства та обсяг їхньої роботи мають вплив такі чинники: форма адміністративної організації (централізована, децентралізована або змішана); розмір та географічне розташування установи; кількість працівників в установі; обсяг документообігу; рівень механізації/автоматизації адміністративних процесів; основні групи сервісних функцій ДЗУ [1, с. 14].

Основними факторами, які мають вплив на умови праці персоналу, є: освітлення на робочих місцях і в приміщеннях; температура в офісі; рівень шуму в офісі; колірна гамма в офісі; склад повітря; режими роботи та перепочинку. Основними джерелами інформації в управлінській діяльності є документообіг, що включає в себе наступні завдання: отримання кореспонденції, розкриття конвертів, визначення комплектності вкладених документів, класифікація документів за сферою використання, реєстрація, виконання відповідно до змісту документа [3].

Важливе місце в різних формах управлінської діяльності організацій, установ і підприємств відводиться правовим актам, які підлягають обов'язковому виконанню. За їх допомогою впроваджуються норми права і впорядковуються регулятивні відносини в управлінському процесі господарського, соціального і культурного будівництва. Іншими словами, ці документи використовуються для вирішення важливих управлінських завдань. До таких документів належать постанови, рішення, розпорядження, вказівки, інструкції і статuti.

До організаційно-розпорядчої документації належать також документи з кадрових питань (заяви, накази з особового складу, особові картки, трудові книжки, характеристики); особисті офіційні документи (пропозиції, заяви, скарги, автобіографії, розписки, доручення) [2].

Важливим елементом діяльності служби ДЗУ є Положення, яке містить загальні положення; основні функції і задачі; обов'язки, права і відповідальність керівника (цей пункт має місце в тому випадку, якщо не розробляється посадова інструкція керівника); правила організації роботи; керування підрозділом.

Документом, який регулює роботу персоналу є Посадова інструкція працівника служби ДЗУ (керівників, спеціалістів, технічних працівників). У розділах посадової інструкції є зазначені положення; функції; обов'язки; права; взаємовідносини, відповідальність, оцінка роботи. До кожної посади працівника обов'язково вказані функціональні обов'язки, характер і вид роботи, яку він здійснюватиме [1, с. 14].

Керівники-посадові особи несуть відповідальність за прийняття та організацію виконання управлінських рішень, а також за управління персоналом. До складу керівників входять: начальник управління документаційного забезпечення, керівник управління справами, завідувач загального відділу, керівник канцелярії, директор архіву, завідувач секретаріату, начальник секретаріату, керівник відділу ділових комунікацій, начальник протокольного відділу, сектора, частини.

До складу служби документаційного забезпечення управління входять спеціалісти – це працівники, завданням яких є прийняття та виконання управлінських рішень відповідно до їх службових обов'язків; працівники, які оперують інформацією, відповідають за підготовку управлінських рішень; фахівці у вузькому розумінні слова. Спеціалісти служби ДЗУ часто поділяються на такі категорії: керівник групи; головний фахівець; провідний фахівець; фахівець. До спеціалістів можуть належати архівісти, референти, методисти, інспектори тощо.

До служби ДЗУ входять технічні виконавці, які виконують технологічні операції пов'язані із збиранням, фіксацією, обробкою, оформленням, зберіганням, тиражуванням (секретар, діловод, друкарка, кур'єр) [1, с. 14].

Таким чином, діяльність служби документного забезпечення управлінської діяльності в установі спрямована на організацію, введення та вдосконалення документаційного забезпечення управління та застосування сучасних інформаційних технологій у роботі з документами. Продуктивність та якість роботи установи залежить від того як налагоджена робота з документами, чи є комунікація між структурними підрозділами.

Джерела та література

1. Документне забезпечення управлінської діяльності організацій : навч.-метод. посіб. / уклад. О. В. Попчук ; Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. Рівне, 2012. 116 с.

2. Поняття організаційно-розпорядчої документації.
URL: <https://studfile.net/preview/7625128/page:31/>

3. Організація праці працівників служб діловодства. URL:
https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/698095/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%204.pdf

HISTORICAL AND LEGAL SCIENCES

СОВЕТСЬКО-ФІНСЬКІ ТАЄМНІ ПЕРЕГОВОРИ ЗИМИ-ВЕСНИ 1944 р.

Марков Андрій Миколайович

студент 3 курсу ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності 014 Середня освіта. Історія. Правознавство

(Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського)

Мельничук Олег Анатолійович

доктор історичних наук, професор,

(Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського)

Постановка проблеми. У листопаді-грудні 1943 р. відбулась знакова подія в історії Другої світової війни – зустріч лідерів США, Великої Британії та СРСР у Тегерані. Велика Трійка обговорила питання відкриття другого фронту у Європі та кордони Центрально-Східної Європи. Результати конференції були невтішні для Третього Райху та його союзників, особливо для Фінляндії. Тому фінські політичні кола почали зондувати ґрунт для таємних переговорів із СРСР, щоб вивести Фінляндію з війни.

Мета статті полягає у висвітленні основних подій переговорного процесу зими-весни 1944 р. між Фінляндією та СРСР та окресленні основних вимог цих переговорів.

Аналіз попередніх досліджень. В українській історіографії немає праць, що окреслювали б советсько-фінські переговори, на відміну від іноземної історіографії. Праці О.Вехвіляйна [1], П. Кросбі [2] та Г.Мейнандера [5] докладно описують процес переговорів, умови, що висував Советський Союз та причини виходу Фінляндії з цих переговорів.

Виклад основного матеріалу. Після поразки німців у битві під Сталінградом у фінському політикумі формується опозиція, яка намагається дипломатично врегулювати конфлікт із Советським Союзом. Вайньо Войонмаа, голова комітету закордонних справ, Мауно Пеккала, ексміністр фінансів, Урко Кекконен, депутат парламенту, та Юго Паасікві, колишній посол Фінляндії в СРСР, стали уособленням «мирної опозиції». Їм важливо було знати, на яких умовах Фінляндії зможе вийти з війни [1, с. 147-148].

20 листопада 1943 р. через держсекретаря закордонних справ Швеції Еріка Богемана посол СРСР у Швеції Александра Коллонтай передала інформацію про те, що у Москві чекають фінських представників для обговорення питання укладання мирного договору. Фінський уряд Едвіна Лінкоміеса запропонував за основу мирного договору кордон 1939 р. із поправками на користь СРСР. Проте далі переговори стали на павзу [2, р. 137-138].

Про програш Фінляндії у війні зазначав маршал Карл Маннергейм у діалозі з президентом Рісто Рюті: «Німеччина вже програла війну, і якщо ворог зосередить достатньо сил для прориву наших фронтів, то він точно зуміє це зробити» [3, с. 403]. Совети, які у січні 1944 р. змогли звільнити Ленінград, почали

тиснути на Фінляндію – 6 лютого ССРС здійснив авіаудари по Гельсінки. Фінська преса повідомляла, що було використано до 200 літаків з авібомбами; загинули 38 людей, 232 отримали поранення; у Гельсінки почалась пожежа [4, s. 1]. Совети повторили авіанальоти 16 та 26 лютого.

12 лютого для ознайомлення із советськими вимогами у Стокгольм відправився Ю.Паасікві, як досвідчена людина у перемовинах із советами. 21 лютого ССРС через А.Коллонтай повідомив Ю.Паасікві такі умови: розрив відносин з Німеччиною; вигнання або інтернування німецьких військ самостійно або із допомогою советських військ; відновлення кордону 1940 р.; повернення всіх советських військовополонених. Советський Союз вимагав прийняти ці умови за основні перед початком фактичних перемовин [1, с. 154]. Проте прийняти їх всі було важко. Зокрема, фінська Едускунта (парламент) побоювалась інтернувати німецькі війська, що дислокувались на півночі країни і налічували близько 200 тис. солдатів, тим більш допускати до цієї справи советські війська. У відповідь совети запросили фінів до Москви для правильного тлумачення вимог.

26 березня до Москви прибула фінська делегація. Її очолили Ю.Паасікві та ексміністр закордонних справ Карл Енкель; советську – нарком закордонних справ ССРС Вячеслав Молотов. Совети розширили свої вимоги, які мали стати основою не мирного договору, а перемир'я: інтернування німецьких військ та відхід Фінляндії до кордону 1940 р. (без правок) має бути завершено протягом квітня; фінська армія мала бути скорочена; Фінляндія мала повернути всіх советських військовополонених; Фінляндія повинна була віддати район Петсамо під контроль советів, натомість ССРС відмовлявся від військової бази Ганко без компенсацій; Фінляндія повинна виплатити репарації в розмірі 600 млн. доларів протягом 5 років [2, р. 142-143]. В.Войонмаа у своїх спогадах згадує, що Ю.Паасікві, коли повернувся до Гельсінки був засмучений і «дві години нещадно ляв політичну дурість фінів і проклинав тих, хто винен у цьому нещасті. Сам він, як і раніше, вважає, що на мир треба йти навіть на цих умовах» [5, с. 183].

18 квітня 1944 р. фіни відмовились від таких умов. Фінляндія вирішила чекати висадки союзників у Франції, щоб збільшити вікно дипломатичних можливостей не тільки із ССРС, але й із США та Великою Британією [6, с. 156]. Проте США та Велика Британія стали на сторону ССРС і 12 травня закликали Фінляндію та інших союзників Третього Райху розірвати відносини з Німеччиною, якщо ті хочуть уникнути втрат. Фіни розуміли, що тепер ССРС намагатиметься використати силу, щоб реалізувати свої вимоги.

Висновки. Таким чином, Фінляндія протягом зими-весни 1944 р. прозондувала умови для виходу з війни. Це була перша спроба перемовин між советами та фінами протягом всієї Війни-продовження. Загалом, умови для виходу Фінляндії зводились до таких пунктів як кордон 1940 р., інтернування німецьких військ, створення советської військової бази та виплати репарацій. Ці вимоги, з незначними поправками стали основою для Угоди про перемир'я від 19 вересня 1944 р. та Паризького договору 1947 р., який юридично завершив Війну-продовження для Фінляндії.

Список використаних джерел та літератури

1. Вехвіляйнен О. Фінляндія в другій світовій війні: між Німеччиною і Росією. Київ: Темпора, 2010. 256 с.
2. Krosby P. Finland's relations with the Soviet Union, 1940-1952. Vancouver : University of British Columbia Library, 1958. 336 p.
3. Маннергейм К. Мемуари. У 2-х томах. Том 2. Львів: видавництво «Астролябія», 2022. 624 с.
4. Yli 200 viholliskonetta pomitti sunnuntai-iltana Helsingiä // Laatokka. 1944. 08 лют. № 30 С. 1
5. Войонмаа В. Дипломатическая почта. Москва: Прогресс, 1984. 284 с.
6. Мейнандер Г. Історія Фінляндії. Лінії, структури, переломні моменти. Львів: ЛА «Піраміда», 2009. 216 с.

PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

ЗАСОБИ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ РУКИ В КОНТЕКСТІ
МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Гнатовська Катерина Сергіївна

Кандидат педагогічних наук

(Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди)

Сьогодні неабиякої актуальності набуває проблема повноцінного мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Важливу роль у цьому процесі відіграє сформованість дрібної моторики. Дрібна моторика рук взаємодіє з такими вищими психічними функціями, як увага, мислення, оптико-просторове сприйняття (координація), уява, зорова та рухова пам'ять, мовлення. Розвиток навичок дрібної моторики дуже важливий ще й тому, що організація життя дитини вимагає використання точних, координованих рухів кисті та пальців, які необхідні при споживанні їжі, одяганні, гігієнічних процедурах, малюванні, а також виконанні різноманітних побутових та навчальних дій. Часто батьки не приділяють належної уваги комунікативній взаємодії, мало читають для дітей, не розвивають потреби в обговоренні, розмірковуванні. Сучасна дитина з перших років життя поринає у світ різноманітних гаджетів, обмежена в рухливих і сюжетно-рольових іграх, які сприяють природному розвитку мовлення. Дослідники (Д. Крупей, М. Матвеева, А. Сімко, В. Синьов, О. Хохліна) звертають увагу на необхідність і педагогічну доцільність роботи з розвитку дрібної моторики та наголошують, що вплив функції кисті на розвиток мовлення настільки значний, що тренування пальців рук можна розглядати як потужний фізіологічний стимул розвитку мовлення дітей. Ураховуючи дослідження вчених, можемо резюмувати, що в процесі індивідуального розвитку, мовлення тісно пов'язане з рухами, і насамперед, з пальцями рук. Якщо спеціально тренувати дрібні рухи кисті, розвиток мовлення можна суттєво прискорити. У процесі розвитку дрібної моторики вирішуються такі завдання: розвивається словниковий запас, удосконалюється зорово-рухова координація, орієнтування в мікропросторі, зміцнюється дрібна мускулатура пальців руки. У роботі з дітьми використовуються різні методи та засоби: ігри; моделювання та конструювання; вправи, фізхвилинки; використання малих фольклорних форм (загадки, скоромовки, чистомовки), образних виразів, порівнянь, віршів тощо. Засобами, що сприяють розвитку дрібної моторики пальців рук є пальчикові гімнастики, ігри та вправи, у ході яких виробляється спритність, координованість, концентрація уваги. Дієвим варіантом розвитку дрібної моторики рук, закріплення сенсорних навичок та просторових уявлень є ігри з прищипками, шнурівками, мотузьяними вузликами. Доцільно використовувати музично-ритмічні вправи, вони створюють у дітей веселий настрій, оскільки будуються на різноманітних рухах, мають цікаві ігрові завдання, елементи цікавості, змагання. Ефективним засобом є й образотворча діяльність, що вимагає від дитини прояву

всебічних якостей та вмінь. Для того щоб намалювати якийсь предмет, необхідно не тільки визначити його форму, будову, характерні деталі, колір, розташування у просторі, а й сконцентрувати свою увагу на руці, скоординувати руки, правильно скомпонувати пальці, працювати з канцелярським приладдям.

Отже, виконуючи пальчиками різні вправи, діти можуть досягти належного розвитку дрібної моторики рук, це не тільки вплине на розвиток мовлення, а й підготує їх до навчання. Пальці рук набудуть потрібної рухливості, гнучкості, зникне скутість. У дітей активізуються психічні процеси: увага, пам'ять, мислення, фантазія, поповниться словниковий запас. Фізична та психологічна готовність дітей до школи теж пов'язана з розвитком дрібної моторики і необхідно своєчасно створити належні умови для гармонійного розвитку майбутніх учнів.

ПЛЕНЕРНА ПРАКТИКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

Марущак Оксана Василівна

Кандидат педагогічних наук, доцент

Заблоцька Валентина Андріївна

здобувачка II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Лиховид Єлизавета Сергіївна

здобувачка II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла
Коцюбинського)

Керівним аспектом вирішення питань професійного та творчого розвитку здобувачів вищої освіти, їхнього самовдосконалення та саморозвитку в сучасних умовах мають стати наукові та практичні знання в галузі художньої творчості. Осмислення процесу розвитку художньо-творчих здібностей сприятиме підвищенню рівня професійної підготовки майбутніх фахівців галузі образотворчого та декоративного мистецтва [1]. Одним з найефективніших способів розвитку художньо-творчих здібностей здобувачів вищої освіти є малювання в умовах пленеру (від фр. en plein air – «на відкритому повітрі»). Робота на відкритому повітрі має свої специфічні особливості та можливості в досягненні професійної майстерності.

Для розвитку творчості необхідні здібності – психічні якості та властивості особистості людини, які проявляються для здійснення певного виду завдання [1]. Серед художніх здібностей ми виокремлюємо такі властивості: художньо-творчу уяву; емоційне ставлення до сюжету, явища дійсності, що зображується; вольові властивості особистості художника; висока чутливість зорового аналізатора, що підвищується в процесі образотворчої діяльності (почуття форми, почуття кольору, почуття пропорції, ліній); швидке засвоєння нових прийомів у вивченні різноманітних технік графіки та живопису, високі сенсомоторні властивості руки художника. Для забезпечення умов розвитку творчих здібностей необхідний їх взаємозв'язок в оволодінні технічними та естетичними прийомами різних графічних і живописних матеріалів. Також одна з умов, необхідна для ефективного формування та розвитку художньо-творчих здібностей, визначається наявністю свободи в творчому прояві. У процесі художньої діяльності здобувачі вищої освіти «опановують нову мову для образного вираження своїх думок, почуттів, ставлень, вони розширюють світогляд, виховують почуття і засвоюють емоційно-образною мовою» [2].

Головною проблемою процесу малювання з природи є проблема сприйняття. Сприйняття здобувача вищої освіти істотно відрізняється від професійного сприйняття художника і має низку істотних недоліків: поверховість зорових вражень, неточність зорових оцінок, нестійкість зорової уваги тощо. Відтак, одним з провідних завдань їхнього навчання пленерному малюванню є налаштованість на константність і вибірковість сприйняття зображуваного. Перебудова

повсякденного сприйняття в художнє бачення здебільшого залежить від набутого здобувачем вищої освіти досвіду. Заняття на пленері максимально розвивають зорову пам'ять, оскільки умови навколишнього середовища мінливі. Сприйнятий на початку образ зображуваного мотиву протягом швидкого часу змінюється і необхідно осмислене запам'ятовування, відтворення натури з пам'яті. Малювання з пам'яті розвиває самоконтроль, мобілізує процеси сприйняття, збереження та запам'ятовування побаченої інформації. Усвідомлене спостереження характеризується вибірковістю, виокремленням головного та виключенням другорядного, допомагає виявленню найголовніших і найхарактерніших ознак зображуваних предметів. Здатність художника візуально сприймати натуру і водночас методом порівняння визначати пропорційні, тональні, колірні співвідношення, взаємозв'язки всіх деталей мотиву та їх підпорядкування головному, смислового компоненту характеризує розвинене цілісне сприйняття. З метою формування цілісного бачення педагогами та художниками були сформульовані такі рекомендації як, наприклад, дивитися на натуру «широко», щоб видиме зображення стало менш чітким, розпливчастим; «дивитись швидко», «бачити натуру бічним зором».

На пленері вирішуються художні, творчі, розумові, естетичні завдання. Отже, ще однією з провідних педагогічних умов розвитку художньо-творчих здібностей в умовах пленеру є створення творчого середовища, в якому відбувається занурення в проблему, в загальну ідею, що може передбачати: участь здобувачів вищої освіти у виставках і конкурсах різних рівнів; колективні перегляди етюдів з обговоренням робіт; проведення педагогом майстер-класів; вивчення та аналіз зразків українського та зарубіжного мистецтва в музейних колекціях тощо.

Під час малювання в умовах пленеру створюється великий запас зорових вражень, необхідних для виконання живописних і графічних малюнків, розвивається спостережливість, зорова пам'ять, образне мислення, цілісне сприйняття, формуються позитивні емоції від спілкування з природою, естетичний смак здобувачів вищої освіти. Важливою умовою розвитку художньо-творчих здібностей є створення мотивації до творчої роботи, яка полягає в урахуванні взаємодії двох аспектів: освітнього (послідовне і цілеспрямоване вивчення колірних і просторових закономірностей навколишньої дійсності, зорового сприйняття кольору, вивчення живописних і графічних прийомів) та творчого (свідоме використання колірних закономірностей, добір матеріалів з метою підпорядкування їх задуму та досягнення найбільшої виразності художнього образу, розвиток внутрішньої мотивації до виконання роботи).

На пленерній практиці здобувачі вищої освіти отримують свободу у виборі мотиву, композиційної побудови та зображення стану природи. Швидкомінливий характер освітлення, відсутність аудиторного комфорту змушують їх оперативно та самостійно приймати рішення, відповідально підходити до пошуку композиції малюнка та колірного рішення етюду з натури. Зображення великого простору у пейзажі, що принципово відрізняється від глибинно-просторових планів у натюрморті та портреті, актуалізують знання

здобувачів вищої освіти з лінійної та повітряної перспективи, законів світлових співвідношень тону та колориту живописного етюду. У процесі систематичних занять на пленері у них успішно розвивається низка професійних навичок.

Таким чином, пленерна практика сприятливо впливає на розкриття творчого потенціалу майбутніх художників декоративного мистецтва, на розвиток їхніх художньо-творчих здібностей, які є найважливішою складовою в естетичному та творчому становленні майбутніх художників декоративного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Марущак О.В., Зузяк Т.П., Соловей В.В. Розвиток у майбутніх учителів технологій, педагогів професійної освіти художньо-творчих здібностей під час навчання декоративно-ужиткового мистецтва. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2021. Вип. 59. С. 54-64.

2. Марущак О.В., Романенко С.В., Будикіна Б.С., Павловська Є.А. Художньо-образна мова формування декоративної композиції. *Scientific Research: Theoretical Foundations and Practical Applications*. Proceedings of the VII International scientific and practical conference. (January 24-26, 2024) Vienna, Austria, International Scientific Unity. 2024. Pp. 57-61.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ МОДЕРАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЦИКЛУ

Онищенко Сергій Вікторович,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Бердянський державний педагогічний університет)

Старушко Тетяна Іванівна

здобувачка IV курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(Бердянський державний педагогічний університет)

При виборі та поєднанні методів навчання необхідно керуватися такими критеріями:

1. Відповідність методів принципам навчання.
2. Відповідність цілям та завданням навчання.
3. Відповідність змісту цієї теми.
4. Відповідність навчальним можливостям учнів: віковим (фізичним, психічним); рівню підготовленості (освіченості, вихованості та розвитку); особливостям групового колективу
5. Відповідність наявним умовам та відведеному часу для навчання.
6. Відповідність можливостям самих викладачів. Ці можливості визначаються їх попереднім досвідом, рівнем теоретичної та практичної підготовленості, особистісними якостями викладача та ін.

Одним із таких методів є інтерактивна технологія модерації [1].

Модерацію використовують упродовж майже 4-х десятиріч. Накопичений досвід дає змогу впевнено говорити про високу ефективність застосування цієї освітньої технології в освітньому процесі. Під час використання модерації відзначається стабільне досягнення ключових ефектів успішного навчання.

Зростання самостійності та відповідальності учнів за результати навчання, пов'язане з їх новою роллю та новими функціями в освітньому процесі, усвідомленість та узгодженість цілей навчання з індивідуальними потребами учнів, набуття ними не тільки актуальних предметних знань, а й життєво важливих навичок та якостей, шанобливе ставлення всіх учасників процесу один до одного – це важливі ефекти модерації, які забезпечують досягнення цілей сучасної освіти.

Організація занять при викладанні дисциплін енергетичного циклу на основі технології модерації призводить до підвищення вмотивованості учнів, стимулювання їх пізнавальної активності та творчості, всебічного розкриття та розвитку здібностей. Творчий характер навчання, захопленість, позитивний настрій учнів мають мотивуючу дію і на педагога, дозволяючи довго зберігати працездатність та гарний настрій.

Ці ефекти застосування технології модерації повністю відповідають сучасним вимогам до професійної освіти, забезпечуючи досягнення якісних

результатів навчання та задоволення всіх учасників навчального процесу при викладанні дисциплін енергетичного циклу..

Технології модерації дозволяє значно підвищити результативність та якість занять за рахунок посилення мотивації всіх учасників освітнього процесу, активізації пізнавальної діяльності учнів, ефективного управління педагогом процесами навчання, виховання та розвитку.

Зниження енерговитрат викладача та учнів, створення комфортної творчої обстановки на занятті, сприятлива психологічна атмосфера у групі – ці та інші позитивні ефекти модерації визначають активне вивчення та застосування педагогами даної освітньої технології при викладанні дисциплін енергетичного циклу.

Сьогодні модерація – це ефективна технологія, яка дозволяє значно підвищити результативність та якість освітнього процесу. Ефективність модерації визначається тим, що використовувані прийоми, методи та форми організації пізнавальної діяльності спрямовані на активізацію аналітичної та рефлексивної діяльності учнів, розвиток дослідницьких та проєктувальних умінь, розвиток комунікативних здібностей та навичок роботи в команді.

Процес спільної роботи, організований за допомогою прийомів та методів модерації сприяє зняттю бар'єрів спілкування, створює умови для розвитку творчого мислення та прийняття нестандартних рішень, формує та розвиває навички спільної діяльності.

Цілі застосування модерації – ефективне управління групою у процесі проведення заняття, максимально повне залучення всіх учнів до освітнього процесу, підтримання високої пізнавальної активності учнів протягом усього заняття, гарантоване досягнення цілей заняття. Таким чином забезпечується оптимальне використання часу заняття, а також енергії та потенціалу всіх учасників освітнього процесу при викладанні дисциплін енергетичного циклу.

Досягнення ефективності та якості освітнього процесу при використанні технології модерації, отримання запланованих результатів навчання, виховання, розвитку та соціалізації учнів забезпечується організацією освітнього процесу при викладанні дисциплін енергетичного циклу.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку інженерно-педагогічної освіти / Під керівництвом О. Е. Коваленко. Міністерство освіти і науки України, 2004. 20с.
2. Онищенко С.В. Проблема інформатизації професійної освіти (енергетичної галузі) в сьогоденні. *Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях : матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет конференції (21-22 вересня 2023 р.)*. Запоріжжя : БДПУ, 2023. С. 117-119.
3. Рябченко В. А. Деякі концептуальні проблеми освіти і виховання студентів в сучасних вищих навчальних закладах України. *Вища освіта України*. 2005. № 3. С. 40-45.

4. Onyshchenko S. Theoretical Analysis of the Independent Work of Future Engineers-Pedagogues in the Teaching of Professionally Oriented Disciplines in Higher Education Institutions. *Modern conditions of development of science, education and production in the world – 2023 : collective monograph*. (Series of monographs Slovak publishing house NES Nová Dubnica s.r.o. Monograph 1). Nová Dubnica : NES Nová Dubnica s.r.o., 2023. P. 70–88. <https://dspace.bdpu.org.ua/handle/123456789/732>

ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Цуканова Наталія Миколаївна

Кандидат педагогічних наук, доцент
(Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка)

Сучасна епоха вирізняється в історичному вимірі надзвичайно динамічним темпом розвитку, що призводить до інтенсивних соціально-економічних перетворень, оптимізує розроблення й упровадження модерних технологій у всі сфери суспільної діяльності. У зв'язку з цим соціум порушує перед майбутніми фахівцями нагальне завдання – опанування професійних знань, умінь і навичок, що дають змогу оперативно пристосовуватися до нестабільних економічних і соціокультурних умов. У руслі розбудови сучасного загальноєвропейського освітнього простору вкрай затребуваним стає модернізація вищої освіти, зважаючи на прагнення та ресурсний потенціал громадян.

Специфічними особливостями інноваційної освіти є її відкритість для суспільства, здатність до передбачення та прогнозування майбутнього, науково обґрунтована постійна переоцінка цінностей та творча діяльність всіх суб'єктів освітнього процесу. Інноваційні підходи вчителя до освітнього процесу спроможні забезпечити кожному здобувачу освіти, оптимальні можливості розумового і фізичного розвитку, власне вони готують людину до життя у глобалізованому світі, є основою для формування [3]: знань про людину, природу і суспільство, що сприяють формуванню наукової картини світу як основи світогляду та орієнтації у виборі сфери майбутньої практичної діяльності; досвіду комунікативної, розумової, емоційної, фізичної діяльності, що сприяє формуванню основних інтелектуальних і організаційних умінь та навичок, необхідних для подальшої освіти та самоосвіти; досвіду творчої діяльності, що відкриває простір для розвитку індивідуальних здібностей особистості і забезпечує її підготовку до подальшого навчання та життя в умовах соціально-економічного прогресу; досвіду суспільних і особистісних відносин, які готують молодь до активної участі в суспільному житті, планування особистого життя на основі ідеалів, моральних та естетичних цінностей сучасного суспільства [2, с. 316].

Інноваційна діяльність спонукає вчителя до розвитку творчості, креативності педагогічних працівників, створенню та поширенню новизни, оновленні способів фахової діяльності, новаційної взаємодії з учасниками освітнього процесу, оригінальності педагогічного мислення та багато іншого. Вона є результатом найвищого ступеня креативності та творчості педагогів, яка проявляється у винахідництві нового, оригінального, нетрадиційного [1, с. 107].

На сучасному етапі розвитку освіти відзначається підвищений інтерес до проблеми підготовки педагога до інноваційної діяльності. Зокрема, теоретико-методологічні засади формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності (І. Гавриш, Т. Демиденко, І. Дичківська та ін.); підходи до

підготовки майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності (О. Бабакіна, О. Комар, Л. Петриченко, І. Толмачова, О. Цюняк та ін.). Однак, потребує уваги та подальшого дослідження пошук ефективних шляхів підготовки майбутнього вчителя до інноваційної діяльності.

Підготовки майбутнього вчителя до інноваційної діяльності набуті знання та ціннісні орієнтації, що формуються, закріплюються в практичній діяльності, необхідні для здійснення інноваційної діяльності. На цьому етапі студентам пропонується виконати основний фронтальний дослідницький проєкт. Для його здійснення можлива розробка міні-проєктів, які можуть бути як індивідуальними, так і груповими, а також різних видів (дослідними, практичними, творчими, рольовими та інформаційними), які можуть бути як короткостроковими та середньостроковими (термін виконання від одного тижня до місяця). Міні-проєкти можуть бути, присвячені основам професійної діяльності та її вдосконалення («Портрет сучасного вчителя», «Удосконалення професійної діяльності вчителя» та ін.), актуальним теоретичним та практичним питанням інноватики («Інноватика як галузь педагогічної науки», «Новини в освітньому процесі ЗВО та школи», «Проблеми поширення та впровадження нововведень в освітній процес» та ін.), інноваційній діяльності сучасного вчителя («Актуальні проблеми інноваційної діяльності сучасного вчителя», «Творчість у педагогічній діяльності» та ін.). Цей етап підготовки може складатися з двох підетапів. В межах першого підетапу можливе проведення класичної тріади занять, присвячених технології проєктного навчання (лекція-семінар-практичне заняття).

На лекціях доцільно розглянути сутність технології проєктного навчання, її актуальність та шляхи реалізації. Особливе значення має таке питання як взаємозв'язок інноваційної діяльності вчителя з можливостями технології проєктного навчання. Як і на когнітивному етапі, лекція передбачає використання ціннісно-орієнтаційної діяльності (емоційна виразність викладача, суб'єкт-суб'єктні відносини, актуалізація рефлексії та самооцінки) та проводиться у проблемному ключі. На семінарських заняттях розглядаються питання, присвячені видам проєктів, можливостям їх використання в освітньому процесі школи в урочний та позаурочний час та особливостям їх оцінювання тощо. Семінарські заняття, як і на когнітивному етапі, проводяться в евристичному ключі, організовується обговорення між відповідальним, групою та викладачем, заздалегідь підготовленою інформацією.

Практичні заняття на першому підетапі присвячені розробці міні-проєктів, тематика яких представлена вище. Їхню презентацію, обговорення та оцінювання, на нашу думку, доречно провести на проміжній навчальній конференції. Робота над основним фронтальним дослідницьким проєктом (наприклад, «Учитель-новатор») проводиться на другому підетапі, на практичних заняттях. Презентація, обговорення та оцінка проєкту може відбуватися на навчальній конференції, а обговорення, обмін думками з найбільш значущих та дискусійних питань даного етапу технології – у рамках круглого столу.

Список використаних джерел

1. Машкіна Л. Підготовка студентів педагогічних училищ та коледжів до використання інноваційних технологій в дошкільних закладах: дис. ... канд. пед. наук. Рівне, 2000. 262 с.
2. Островська М. Особливості підготовки майбутніх учителів у контексті реформи початкової школи. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». Ужгород, 2021. № 1(48). С. 315–319.
3. Химинець В. В. Інноваційно-гуманістичне спрямування сучасної освіти. *Педагогіка і психологія*. 2010. № 3. С. 15–24.

MODERN TECHNOLOGIES

РОЗПОДІЛЕНІ БАЗИ ДАНИХ: ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Пузікова Анна Валентинівна

Кандидат фізико-математичних наук, доцент
(Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка)

Відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 122 «Комп'ютерна науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти серед очікуваних програмних результатів навчання однією з вимог до практичних умінь та навичок бакалаврів є: «Використовувати інструментальні засоби розробки клієнт-серверних застосувань, проектувати концептуальні, логічні та фізичні моделі баз даних, розробляти та оптимізувати запити до них, створювати розподілені бази даних...» (ПР10) [1], тощо. Фундаментальна теоретична і практична підготовка бакалаврів, зокрема, передбачає набуття ними концептуальних наукових знань і практичних вмінь з проектування, реалізації, експлуатації та адміністрування розподілених баз даних, а також ефективного використання засобів сучасних систем керування розподіленими базами даних у сфері професійної діяльності.

Проблеми та перспективи організації навчального процесу з розподілених баз даних розглядаються у роботі Білової Т. Г. [2]. У сучасних реаліях освітній процес для здобувачів вищої освіти в Україні часто відбувається у змішаному форматі. Доцільність використання платформи масових відкритих онлайн-курсів МООС, як додаткового інструменту, що може бути запропонований у режимі змішаного навчання при вивченні NoSQL баз даних, обґрунтовується у статті [3]. Таким чином, питання вибору платформ і програмних засобів, які сприяють забезпеченню повноцінної практичної підготовки здобувачів вищої освіти під час викладання баз даних, є актуальним [4].

У даній роботі обговорюється вибір програмних засобів, які можуть бути корисними при вивченні принципів проектування, розробки та супроводження розподілених реляційних баз даних.

Автор статті [2] Білова Т. Г. вважає найбільш придатною для практичного засвоєння навичок роботи з розподіленими реляційними базами даних СУБД Oracle [5]. В якості переваг такого рішення вказується продуктивність сервера Oracle, підтримка великої кількості апаратних та програмних платформ, високий рівень доступності, високий ступінь масштабованості тощо. Незважаючи на широкий спектр методів розбиття таблиць (на основі діапазону, на основі списку, за кількома стовпцями, хеш-розбиття, композитне розбиття, інтервальне розбиття та ін.), що дійсно сприяє вивченню способів фрагментації таблиць, значним недоліком є те, що функціональність, яка стосується розподілених баз даних Oracle, не є безкоштовною.

В якості безкоштовного варіанту для навчання студентів таким базовим навичкам, як реалізація способів фрагментації даних, налагодження процесу

реплікації, організація зв'язків між фрагментами розподіленої бази даних, оптимізація SQL-запитів, на думку автора, зручно використовувати СУБД PostgreSQL. Так, для реалізації горизонтальної фрагментації таблиць реляційної PostgreSQL бази даних згідно документації [6] є два підходи: декларативний (Declarative Partitioning, з використанням таких методів розбиття таблиці: на основі діапазону, на основі списку та хеш-розбиття) і розбиття, реалізоване через успадкування з використанням тригерів. Доступ до зовнішніх даних здійснюється за допомогою зовнішньої оболонки даних, для чого необхідно створити об'єкт стороннього сервера, зовнішні таблиці (які визначають структуру віддалених даних) і відображення користувача для отримання власне доступу до даних.

Важливим питанням є організація передачі даних між комп'ютерами студентів в мережі. Якщо під час очного навчання для організації доступу з клієнтського терміналу до віддаленого сервера на базі комп'ютерів, які знаходяться в одному домені, достатньо виконати налаштування відповідних конфігураційних файлів PostgreSQL, то під час дистанційного навчання провайдери, як правило, блокують запити, що надходять на стандартні порти серверів баз даних. Одним із відносно простих рішень є використання ngrok – глобальної мережі серверів, яка передає трафік до локальних сервісів від клієнтів в мережі Інтернет [7]. Використання ngrok дозволяє студентам додати власні комп'ютери в кластер і налаштувати його для роботи з розподіленою реляційною базою даних. За потреби організації кластера кожним студентом окремо, можна використати платформу Docker, налаштувавши обмін між контейнерами, побудованими на основі образу PostgreSQL.

Ознайомлення з готовими рішеннями для роботи з розподіленими реляційними базами даних зручно реалізувати на прикладі Citus – розширення для PostgreSQL, яке надає можливість користувачам розподіляти дані, запити та транзакції в PostgreSQL між кластером серверів [8]. Citus дозволяє реалізувати фрагментацію таблиць бази даних на основі ключа розподілу, надає можливість налаштування індексів, оптимізації запитів, реплікації тощо.

Наведені вище рекомендації щодо програмних засобів для вивчення принципів роботи з розподіленими реляційними базами даних мають на меті сприяти формуванню у студентів знань та практичних вмінь відповідно до вимог стандарту [1].

Література

1. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <http://surl.li/blpkt>.
2. Білова Т. Г. Проблеми та перспективи організації навчального процесу з дисципліни «Розподілені та паралельні бази даних» // Експертні оцінки елементів навчального процесу: програма і матеріали XIX міжвуз. наук.-практ. конф., Харків (25 листопада 2017 р.). С. 18-22.
3. The use of MOOCs as additional tools for teaching NoSQL in blended and distance learning mode / I. S. Zinovieva1 et al. // Journal of Physics: Conference Series. 2021. Ser. 1946. 14 p.

4. Пузікова А. В. Деякі аспекти організації навчального матеріалу дисципліни «NoSQL бази даних» // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2023. Випуск 210. С. 156-160.
5. Oracle. Oracle Partitioning: веб-сайт. URL: <https://www.oracle.com/database/technologies/datawarehouse-bigdata/partitioning.html>.
6. PostgreSQL 15.6 Documentation. Table Partitioning: сайт. URL: <https://www.postgresql.org/docs/current/ddl-partitioning.html>.
7. Ngrok: веб-сайт. URL: <https://ngrok.com/>.
8. Citus: Distributed PostgreSQL for Data-Intensive Applications / Umur Cubukcu, Ozgun Erdogan, Sumedh Pathak, Sudhakar Sannakkayala, PictureMarco Slot // SIGMOD '21: Proceedings of the 2021 International Conference on Management of Data June 2021. P. 2490–2502.

BASICS OF HEALTH. PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

ПОКРАЩЕННЯ ПСИХОФІЗИЧНОГО СТАНУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СПОРТИВНИХ ТАНЦІВ

Демідова Оксана Миколаївна

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
(Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту)

Смирнова-Давлад Наталія Вадимівна

Старший викладач

(Дніпровський державний медичний університет)

Толстиків Ігор Русланович

Студент факультету «Фізичне виховання» СВО «Магістр»
(Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту)

Вступ. Одним з головних завдань держави – є збереження здоров'я, забезпечення гармонійного розвитку та надання якісної освіти дітям і молоді. У сучасних умовах існування, в Україні, в закладах загальної середньої освіти, дітям пропонують дистанційну, змішану та сімейну форму навчання. При дистанційному навчанні уроки фізичної культури не завжди можуть проводитись на відповідному рівні, а діти, іноді, не мають достатньої мотивації щодо регулярних відвідувань онлайн-уроків фізичної культури. Результатом такого відношення є зниження рухової активності учнів, що призводить до зниження їх рівню здоров'я загалом.

Наразі проводиться багато наукових досліджень, які присвячені проблемам організації дистанційного навчання з фізичного виховання в закладах освіти [1, 2].

Аналіз літературних джерел свідчить, що існує багато видів спорту, які можна застосовувати при проведенні уроку з фізичної культури в умовах дистанційного навчання. Одним з таких видів спорту - є спортивні танці, які дозволяють гармонійно поєднати в процесі проведення уроку розвиток фізичних якостей і покращення психічного стану дитини [3].

Мета дослідження: науково обґрунтувати використання елементів спортивних танців в процесі проведення уроків фізичної культури в умовах дистанційного навчання для підвищення психофізичного стану дітей старшого шкільного віку.

Результати дослідження та їх обговорення. Дослідження проводилось на базі Дніпровської гімназії №37 Дніпровської міської ради м. Дніпро. Для вирішення поставлених завдань до педагогічного експерименту у дослідженні прийняли участь 12 дівчат 16-17 років, які здійснювали освітню діяльність в умовах дистанційного навчання. Під час проведення дослідження стан здоров'я здобувачів загальної середньої освіти був задовільним, за станом здоров'я всі вони відносились до основної медичної групи.

На початок експерименту було визначено вмотивованість дівчат старшого шкільного віку до занять фізичною культурою і спортом. Результати анкетування

показали, що метою занять фізичною культурою у більшості дівчат старшого шкільного віку, крім отримання оцінки – так вважали 75 % учениць, було підвищення рухової активності і отримання розрядки після розумового навантаження - так стверджувало 67 % дівчат. За результатами тестів: «Нахил тулуба уперед із положення сидячи (см)», «Згинання та розгинання рук в упорі лежачи (кількість разів)», «Піднімання тулуба в сід за 30 с. (кількість разів)», «Тест на рівновагу «Фламінго», (с)» було визначено рівень фізичної підготовленості дівчат 16-17 років і встановлено, що на початок експерименту у більшості дівчат спостерігався середній та нижчий за середній рівень розвитку силових якостей, координаційних здібностей та гнучкості.

Результати констатувального експерименту стали підґрунтям для розробки експериментальної методики використання елементів спортивних танців в процесі проведення уроку з фізичної культури з дітьми старшого шкільного віку в умовах дистанційного навчання. Уроки з фізичної культури з елементами спортивних танців, які проводились для старшокласниць в дистанційних умовах у форматі онлайн-уроку за допомогою системи ZOOM, тривали по 45 хвилин і традиційно складались з трьох частини. Підготовча частина уроку складалась з двох блоків. В першому блоці – теоретичному - викладач, за допомогою «маркерів настрою» діагностував емоційний стан старшокласниць, визначав обсяг уваги, оголошував завдання уроку і нагадував основні правила з техніки безпеки. В другому блоці проводилась розминка з використанням елементів класичної хореографії, застосовувались різновиди стрибків і бігових вправ на місці. Основна частина містила три блоки. В першому блоці дівчата засвоювали і виконували танцювальні вправи з елементами латиноамериканських танців Ча-ча-ча, Самба, Румба та Джайв. В другому блоці дівчатам 16-17 років було запропоновано виконання вправ силової спрямованості, а в третьому блоці - вправи на розвиток гнучкості. В заключній частині уроку дівчата виконували базові кроки танців повільний вальс або фокстрот в поєднанні з дихальними вправами і музичним супроводом, або виконували вправи на розслаблення і ще раз проводилось діагностика емоційного стану дівчат та визначався обсяг їх уваги.

Для визначення ефективності використання елементів спортивних танців у фізичному вихованні учнів старшого шкільного віку у період дистанційного навчання було проведено порівняльний аналіз показників психофізичного стану дівчат 16-17 років до та після експерименту. Дослідження психічного стану старшокласниць показало, що використання елементів спортивних танців в процесі проведення уроків фізичної культури сприяло покращенню їх настрою. Так, наприкінці експерименту майже 50% дівчат мали спокійний і врівноважений стан, а 25 % старшокласниць перебували у гарному настрої, на відміну від показників на початку експерименту, які свідчили, що у 42 % дівчат спостерігався поганий настрій, а у 33 % – дуже поганий. Наприкінці експерименту відбулись позитивні зміни стосовно обсягу уваги дівчат 16-17 років і рівня їх фізичної підготовленості. Обсяг уваги у старшокласниць покращився майже на 50 %. Високого рівня розвитку силових здібностей і гнучкості досягли 17 % дівчат, а

координації – 8 %. На 8 % збільшилась кількість дівчат у яких показники сили і гнучкості знаходились на рівні вище за середній, і майже на 17 % знизилась кількість старшокласниць у яких ці показники відповідали низькому рівню.

Висновки. Використання елементів спортивних танців у фізичному вихованні учнів старшого шкільного віку: сприяло підвищенню мотивації щодо відвідування уроку з фізичної культури в умовах дистанційного навчання; дозволило покращити психічний стан старшокласниць, що виражалась у підвищенні їх настрою; дозволило зняти наслідки розумового перевантаження, про що свідчило поліпшення об'єму уваги дівчат наприкінці експерименту; сприяло покращенню координаційних здібностей учениць і показників сили та гнучкості.

Література

1. Авдеєва Т.В., Луговська Н.М., Сучасні виклики фізичного виховання в умовах дистанційного навчання. 2023. <https://naurok.com.ua/suchasni-vikliki-fizichnogo-vihovannya-v-umovah-distanciynogo-navchannya-321821.html>
2. Д'якова О.П. Дистанційне навчання з фізичної культури, як компонент системи сучасної освіти. Методична робота. Северодонецьк, 2021. 24с.
3. Кравчук Т. М., Голівець К. М. Особливості використання танцювальних вправ у фізичному вихованні старшокласниць. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2015. № 04. С.11-16.

Current Issues of Science

Collection of abstracts

Responsible for computer typesetting – Serhii Onyshchenko

The authors are responsible for the selection, accuracy of the facts, quotations and other information

Printed from the original layout provided by the author

DEL c.z. Strojírenská 38, 591 01 Žďár nad Sázavou,

CZECH REPUBLIC